

Stereotyp-værktøjet

I hvor høj grad kan de studerende genkende dig i disse 11 karikerede undervisertyper?

Indledning

Stereotyp-værktøjet er tænkt som en opgave, man laver med et hold studerende, der har et vist kendskab til ens måde at undervise på. Det kan give anledning til refleksioner over dine egne holdninger til talent i det hele taget og i særlig grad dine holdninger til undervisning af talentfulde studerende.

Opgaven indledes med, at du beder dine studerende vurdere, hvordan de ser på dig som underviser i forhold til forskellige karikerede beskrivelser af undervisere. Bemærk, at det at bruge dette værktøj og at indgå i dialog med de studerende kræver, at du stiller dig sårbart an i forhold til de studerendes meninger om dig som underviser.

Studerende bør ikke tvinges til at udfylde værktøjet, hvis de måtte føle sig utilpas ved det. På samme måde bør undervisere heller ikke tvinges til at bruge værktøjet.

Indhold

1. Målet med værktøjet
2. Instruks for undervisere
3. Instruks for studerende
4. Beskrivelser af stereotype undervisere
5. Den videnskabelige baggrund

Målet med værktøjet

Målet med dette værktøj er at give input og struktur til en hold-diskussion om undervisning af talentfulde studerende. Input fås ved, at de studerende vurderer deres underviser i forhold til elleve "stereotyper", der på en karikeret måde viser forskellige måder, man som underviser kan forholde sig til talentfulde studerende på. Resultaterne kan give dig et praj om, hvad du måske med fordel kunne fokusere på, for at udvikle dig som underviser. En struktureret dialog med de studerende efter udfyldning af værktøjet er nødvendig for at kunne forstå og fortolke de studerendes opfattelser.

Bemærk følgende, før du benytter værktøjet:

- Sæt dig ind i stereotyperne ved at læse dem omhyggeligt. Forsøg også at vurdere dig selv i forhold til stereotyperne, før du sætter holdet i gang med opgaven. Det kan være nyttigt at kunne sammenligne dine egne holdninger med de studerendes holdninger.
- Brug ikke værktøjet med en gruppe studerende, hvor du formoder, at den efterfølgende samtale kan være for konfronterende – enten for dig selv eller for de studerende.

Instrukser for undervisere

Sørg for, at du har mindst 45 minutter til rådighed sammen med de studerende, så de har mulighed for at udfylde værktøjet, og I også har tid til en meningsfyldt samtale bagefter.

Sådan bruges værktøjet:

De første tre trin foretages af dig sammen med et hold studerende:

1. Introducer værktøjet for de studerende
2. Lad de studerende udfylde værktøjet
3. Hav en fælles samtale om resultaterne

Derefter foretager du som underviser (alene eller med kolleger) det sidste og afgørende skridt:

4. Selv-refleksion (baseret på de første tre trin)

Trin 1: Introducer værktøjet for de studerende

I dette trin fortæller du dine studerende om dine bevæggrunde til at bruge værktøjet - for eksempel, at du ønsker at forbedre din evne til at give de studerende de bedste muligheder for at opfylde deres unikke potentialer. Så fortæller du dem enten om brugen af værktøjet, eller du giver/viser dem de to sider med "Instrukser for studerende" og "Beskrivelser af stereotype undervisere" på s. 4-5 i dette dokument.

Trin 2: Lad de studerende udfylde værktøjet

Du kan give de studerende adgang til undersøgelsen i to forskellige formater:

Et spørgeskema, der kan printes på papir og uddeles (se bilag på sidste side) eller

Et elektronisk spørgeskema i Google Forms. Resultatet af undersøgelsen vil være på din Google-konto og vil kun være synlig for dig (og hvem du vælger at dele det med). Dette kræver, at du som underviser har en Google-konto, og du skal være i stand til at give de studerende et klikbare link. De studerende behøver ikke at have en Google-konto.

Prøv det af:

- 1) Log ind på din Google-konto
- 2) Klik på dette link:
https://docs.google.com/forms/d/1LapGO2QQgJVazeyKGkKDodr6Ik_UeRUIABgG-fRlzPA/copy og klik på "Lav en kopi" for at kopiere spørgeskemaet over til din egen Google-konto.
- 3) Udsend formularen (klik på papirflyveren "Send" i øverste højre hjørne)
- 4) Under "Send via" vælger du "link" (papirclipsen), og kopier linket. Dette er det link, du vil sende ud til de studerende.
- 5) Hvis du vil, kan du prøve det af selv:
  - a) Åbn et inkognitovindue eller lignende (ctrl + shift + N i Chrome), og indsæt linket. Udfyld skemaet. (Bemærk at når du er i et inkognitovindue, er du ikke logget ind på din Google-konto. Det kræver altså ikke en Google-konto for at besvare spørgeskemaet.)
  - b) Åbn et andet inkognitovindue, og udfyld det igen.
  - c) I det originale (ikke-inkognito) vindue skal du klikke på "Svar" -tabellen for at se svarene. Det er her, den studerendes svar vises.

Trin 3: Fælles samtale om resultaterne

Undersøgelsen er ment som en samtalestarter, så nu er det tid til at tale sammen! Hvis det er muligt, skal du hurtigt gennemgå, hvordan eleverne vurderer dig i forhold til hver af stereotyperne.

- Det letteste udgangspunkt er nok spørgsmålet om, hvilken stereotyp der passer bedst på dig. Er dette en negativt eller positivt formuleret stereotyp?
  - Spørg de studerende, hvorfor de valgte denne stereotyp. Hvis det er en positiv stereotyp, skal I også diskutere den negative stereotyp, der blev valgt mest (eller omvendt).
  - Diskuter den eller de stereotyp(er), du synes passer bedst på dig.
- Du kan følge op med spørgsmål om din egen rolle eller til en mere generel diskussion.

Mulige opfølgningsspørgsmål til diskussion om din egen rolle:

- Hvilke(n) type(r) vil I helst have, at jeg skal være?
- Hvordan kan jeg forbedre min undervisning for at få mere variation i mine lektioner?
- Hvad savner du i min undervisning, og kan du finde det i beskrivelsen af en af stereotyperne?
- Hvilken slags underviser ville du føle dig bedst tilpas med?

Mulige opfølgningsspørgsmål til en mere generel diskussion:

- Start en diskussion om undervisere generelt. Hvilke stereotyper ser de mest hos andre undervisere; og hvilken stereotyp ville de gerne se mere ofte, og hvorfor?
- Mangler der en stereotyp eller er der en, som de slet ikke genkender?
- Udvid diskussionen til, hvordan man kan håndtere af talentfulde studerende i klassesammenhænge. Bed dine studerende om at tænke på en situation, hvor undervisere positivt har anerkendt deres talenter. Hvordan kunne denne situation overføres til andre situationer?
- Bed dine studerende om at tænke på en klassesituation, hvor underviseren skal håndtere en talentfuld studerende. Bed dem om at skrive forskellige reaktioner ved at vælge tre eller fire af stereotyperne (inklusive både positivt og negativt formuleret)
- Start en generel diskussion om brugen af stereotyper. Mange mennesker kan ikke lide brugen af stereotyper, fordi de er en overdrivelse af virkeligheden. Hvad synes du om brugen af stereotyper generelt og i denne specifikke situation?

Trin 4: Selv-refleksion (baseret på de første tre trin)

1. Analyser dine elevers vurderinger og den følgende diskussion omhyggeligt. Var det som du forventede?
2. Prøv at knytte resultaterne til pædagogisk teori for at se, hvor du især kan udvikle dig (se 'Videnskabelig baggrund' nedenfor). De tre søjler for honorspædagogik kan danne grundlaget for et vellykket talentudviklingsprogram inden for videregående uddannelser. Stereotyperne er løst relateret til søjlerne.
3. Se nu tilbage på dine studerendes vurderinger af dig som underviser i forhold til stereotyperne. Sammenlign dette med de tre søjler i honorspædagogik. Hvad er dine stærke sider, og hvor kan du især videreudvikle dig?
4. Se afsnittet "De næste skridt" nederst på side 7 for forslag til handlemuligheder.

Instrukser for studerende

Trin 1: Introduktion af værktøjet

Hvordan tackler din underviser talentfulde studerende? Ofte er undervisere ikke helt klar over deres egne holdninger til talent. Denne øvelse, der hedder Stereotyp værktøjet, er beregnet til undervisere, der ønsker at være mere opmærksomme på dette. Øvelsen er udviklet af en gruppe europæiske undervisere, studerende og forskere.

Værktøjet tager udgangspunkt i en række stereotype beskrivelser af undervisere. Disse stereotyper er overdrevne beskrivelser af, hvordan undervisere kan agere i klassen. Det, at diskutere undervisningen på baggrund af disse stereotyper, kan give øget selvindsigt i forhold til, hvordan de ser på talent.

Nu beder vi om din hjælp. Tænk på den underviser, der har givet dig denne opgave, og bemærk i hvilken udstrækning han/hun ligner de følgende 11 stereotyper. Husk, at din underviser kan ligne mere end en stereotyp.

Trin 2: Udfyld undersøgelsen

Din underviser giver dig et spørgeskema, enten på trykt eller elektronisk. Undersøgelsen er anonym, men din underviser kan se resultaterne, efterhånden som de kommer ind. Din underviser har bedt om din deltagelse med henblik på at forbedre sin undervisning.

Trin 3: Diskussion i klasseværelset om resultaterne

Undersøgelsen er tænkt som en samtalestarter, så nu er det tid til at tale sammen! Din underviser indleder en samtale på baggrund af jeres vurderinger og kan fx stille spørgsmål om hans/hendes egen rolle eller indlede en generel diskussion.

Beskrivelser af stereotype undervisere

Her følger beskrivelser af elleve stereotype underviseres tilgange til talent:

1. Course concentrator
Denne underviser er fokuseret på indholdet i sit kursus og mener, at alle studerende bør være i stand til at komme igennem kurset, hvis de arbejder fokuseret.
2. Dreaming discoverer
Denne underviser er fokuseret på at lade de studerende udforske nye områder uden for deres komfortzone, så de kan opdage nye talenter, de måske ikke tidligere har vidst, de havde.
3. Equality emphasize
Denne underviser er fokuseret på lighed mellem studerende. Alle skal have de samme muligheder.
4. Excellence exceptionalist
Denne underviser er fokuseret på studerende, der har præsteret fremragende inden for deres studier eller inden for andre områder som sport eller kunst – og underviseren er derfor villig til at give dem særlige vilkår.
5. Formality focuser
Denne underviser er fokuseret på at sikre sig, at statslige og institutionelle regler overholdes i forbindelse med, at kurset afholdes.
6. Freedom fighter
Denne underviser er fokuseret på at lade eleverne opleve så meget frihed som muligt og opfordrer dem til at træde nye stier.
7. Groupwork guru
Denne underviser er fokuseret på fremragende præstationer ved gruppearbejde, hvor hver studerende finder den rolle, der passer hans / hendes talenter bedst i forhold til den forhåndenværende opgave.
8. Hierarchy hacker
Denne underviser er fokuseret på at nedbryde det traditionelle hierarki mellem studerende og undervisere og behandler studerende som medforskere eller kolleger.
9. Negative neglecter
Denne underviser har en negativ og forsømmelig holdning til undervisning generelt og er ikke rigtig opmærksom på de studerende. På universiteter ville dette være en 'jeg-bekymrer-mig-kun-om-min-forskning-og-ikke-om-din-uddannelse'-underviser.
10. Practice connector
Denne underviser er fokuseret på at forberede studerende til 'den virkelige verden' og relaterer hele tiden undervisningen til praksis.
11. Problem provider
Denne underviser er fokuseret på at stimulere komplekse tankegange ved at give de studerende problemer, der er vanskelige at løse.

Den videnskabelige baggrund

De tre søjler i honorspædagogik

Wolfensberger (2012) identificerede tre søjler i honorspædagogik:

- Etablering af fællesskab, denne vedrører undervisningsstrategier, der skaber gensidige relationer mellem lærere og studerende og blandt studerende; og som bidrager til et lærende fællesskab
- Forbedring af akademiske kompetencer, denne vedrører undervisningsstrategier, der forbedrer dybden og bredden af de studerendes akademiske viden, forståelse og færdigheder
- Tilbud om frihed, denne vedrører undervisningsstrategier, der giver de studerende plads til eksperimenter, risikovillighed, personlige initiativer og at forfølge deres interesser

For hver af søjlerne identificerede Wolfensberger klynger af strategier og adfærd.

Forhold mellem søjler og stereotyper

Modellen forudsætter en grundlæggende interesse for undervisningen. Hvis dette ikke er tilfældet, er den tilsvarende stereotype "Negative neglecter".

De resterende ti stereotyper er knyttet til søjlerne og klyngerne i nedenstående tabel. For de tre resterende 'negative' stereotyper oprettes en løs forbindelse kun på søjlernes niveau. For de syv 'positive' stereotyper er forbindelsen til Wolfensbergers arbejde skabt på niveau med klynger af strategier og adfærd. Nogle stereotyper er knyttet til flere klynger.

Tabel: Sammenhæng mellem søjler, klynger og stereotyper

Søjle	Negativt forbundet med stereotyp	Klynger af strategier og opførsel	Positivt forbundet med stereotyp(er)
Etablering af fællesskab	Equality emphasize	Interaktion, (peer) feedback, aktiv læring	Groupwork guru, practice connector
		Opmuntring, glæde, inspiration	Dreaming discoverer
		Tilgængelighed, interesse for studerende, engagement	Excellence exceptionalist, practice connector
Forbedring af akademiske kompetencer	Course concentrator	Fler- og tværfaglig tænkning, flere perspektiver	Problem provider, freedom fighter
		Videnskabelig undervisning, akademisk dybde, involvering i forskning	Hierarchy hacker, problem provider
		Udfordrende læringsopgaver, stigende	Excellence exceptionalist

		sværhedsgrader og accelereret udvikling	
Tilbud om frihed	Formality focuser	Fleksibilitet, muliggørelse af selvregulering, åbenhed	Freedom fighter
		Innovativ undervisning, eksperimentering, sjov	Dreaming discoverer
		Professionalisme, novice-forhold, udfordring	Hierarchy hacker, problem provider

Udarbejdet på baggrund af Wolfensberger, 2012, s. 38

Hold dine resultater op mod de tre søjler i honorspædagogik. Hvilke af søjlerne virker mest fremtrædende, og hvilke kunne du med fordel udvikle yderligere?

De næste skridt

- Har du brug for flere input fra andre for at se, hvordan de ser på dig i forhold til talent? Så skulle du overveje at give denne øvelse til flere (for eksempel kolleger).
- Du kan også reflektere over [disse situationer fra klasseundervisning](#), hvis du ikke allerede har gjort det.
- Har du mod på selv at foretage en lidt dybere analyse af, hvor dine holdninger til undervisning af talentfulde studerende kommer fra? Så kan du bruge [Roadmap-værktøjet](#).
- Ønsker du mere indsigt i, hvad der særligt karakteriserer din undervisning? Til det kan du bruge [karakteristik-værktøjet](#).
- Ydermere kan du i [e-biblioteket](#) finde korte videoer, der kan hjælpe dig i arbejdet med talent i klasseværelset.

Udfyld venligst skemaet herunder

For hver stereotyp bedes du svare på hvor enig du er i, at din underviser minder om denne beskrivelse.

		Meget enig	Enig	Neutral	Uenig	Meget uenig
1	<u>Course concentrator</u> Denne underviser er fokuseret på indholdet i sit kursus og mener, at alle studerende bør være i stand til at komme igennem kurset, hvis de arbejder fokuseret.					
2	<u>Dreaming discoverer</u> Denne underviser er fokuseret på at lade de studerende udforske nye områder uden for deres komfortzone, så de kan opdage nye talenter, de måske ikke tidligere har vidst, de havde.					
3	<u>Equality emphasize</u> Denne underviser er fokuseret på lighed mellem studerende. Alle skal have de samme muligheder.					
4	<u>Excellence exceptionalist</u> Denne underviser er fokuseret på studerende, der har præsteret fremragende inden for deres studier eller inden for andre områder som sport eller kunst – og underviseren er derfor villig til at give dem særlige vilkår.					
5	<u>Formality focuser</u> Denne underviser er fokuseret på at sikre sig, at statslige og institutionelle regler overholdes i forbindelse med, at kurset afholdes.					
6	<u>Freedom fighter</u> Denne underviser er fokuseret på at lade eleverne opleve så meget frihed som muligt og opfordrer dem til at udforske nye veje.					
7	<u>Groupwork guru</u> Denne underviser er fokuseret på fremragende præstationer ved gruppearbejde, hvor hver studerende finder den rolle, der passer hans / hendes talenter bedst i forhold til den forhåndenværende opgave.					
8	<u>Hierarchy hacker</u> Denne underviser er fokuseret på at nedbryde det traditionelle hierarki mellem studerende og undervisere og behandler studerende som medforskere eller kolleger.					
9	<u>Negative neglecter</u> Denne underviser har en negativ og forsømmelig holdning til undervisning generelt og er ikke rigtig opmærksom på de studerende. På universiteter ville dette være en 'jeg-bekymrer-mig-kun-om-min-forskning-og-ikke-om-din-uddannelse'-underviser.					
10	<u>Practice connector</u> Denne underviser er fokuseret på at forberede studerende til 'den virkelige verden' og relaterer hele tiden undervisningen til praksis.					
11	<u>Problem provider</u> Denne underviser er fokuseret på at stimulere komplekse tankegange ved at give eleverne problemer, der er vanskelige at løse.					

Sidste spørgsmål:

Din underviser kan have træk fra flere forskellige stereotyper. Men hvis du skulle vælge den stereotyp, der alt i alt passer bedst på din underviser, hvilken ville det så være?